

Macharův Brandýs

Rady soutěžícím aneb Toto praví porotce

Vážení soutěžící, před dalším kolem soutěže Macharův Brandýs jsme se rozhodli nabídnout Vám několik doporučení, která pokládáme za užitečná. Nejsou striktně rozdělena na doporučení pro prózu a pro poezii a vedle poznámek k tvorbě tu najdete i rady čistě organizační a praktické. Žádné z uvedených doporučení pro vás není závazné. A každé můžete svobodně využít.

Rozumíme tomu, že Vás silně zasahují knihy, které čtete. A jsme tomu rádi, přesně to mají knihy dělat. Míra inspirace, již si z nich pro vlastní tvorbu vezmete, by ovšem neměla přesáhnout rozumnou mez. Už zhruba čtyři roky po sobě vystupují v dobré třetině prozaických prací elfové, hobitové nebo aspoň Harry Potter. Vězte proto, že každý další elf jen snižuje vaše šance na jakékoli vyšší hodnocení – porotci už jsou všemi těmi desetkrát převařenými postavami vyčerpaní...

Jistě se může stát, že výjimečné literární dílo vznikne i v rámci školní slohové práce. Pravděpodobnost, že v třicetičlenné třídě vznikne při hodině slohu třicet výjimečných literárních děl, je ovšem poměrně malá. Neposílejte nám proto slohové práce celé třídy, vážené kolegyně češtinářky. V desítkách prací na stejné téma se jedna výjimečná snadno ztratí. Nechte talenty své třídy skutečně vyniknout.

Milí mladí básníci, pokud používáte vázaný verš, nejčastěji rýmovaný, mějte na paměti, že má svá pravidla. Přečtěte si svou báseň nahlas a dávejte pozor, zda někde neuslyšíte rytmické škobrtnutí. Chybějící slabiku v metrické stopě verše jistě snadno uslyšíte.

Možná už se literární tvorbě věnujete tak dlouho, že máte v šuplíku psacího stolu nebo na harddisku počítače bezmála celou knihu. Kdybyste ji vytiskli, vydala by možná na 30 stránek! Tak to, prosím vás, nedělejte: Vyberte nejlepší ukázkou o pěti stranách a ty nám pošlete. I porotce je jenom člověk a po dvacáté stránce začne ztrácet soustředěnou pozornost, ať se tomu brání sebevíc.

Pokud pracujete s rýmem, snažte se vyvarovat rýmování slov téhož slovního druhu ve stejném pádu. Takto vytvořený rým se nazývá „rým gramatický“ (někdy taky „planý“) a jeho časté používání svědčí o tom, že autor do chrámu poezie teprve opatrně nahlíží. Gramatickým rýmem jsou všechny ty dvojice najde x zajde; láska x páska nebo nový x snový. Oč lépe zní rým: Snový? x Kdo ví!

Na přihlášku či do hlavičky soutěžní práce piště nejen kategorii, ale také třídu ZŠ či ročníku SŠ. Pokud se omylem zařadíte do jiné kategorie, než kam patříte, odhalíme to a zjednáme nápravu.

Než soutěžní příspěvek odevzdáte, poproste rodiče nebo své vyučující (popř. kamaráda, který má jedničku z českého jazyka), aby vaši práci přečetli a podívali se, jestli v ní nemáte příliš pravopisných chyb. Samozřejmě že každý někdy něco přehlédne – to porota dobře ví. Z třiceti pravopisných chyb na jedné stránce už ale přece jen trochu bolí oči.

Pokud Vám můžeme radit, pak se při volbě témat (zejména v poezii), držte konkrétních zkušeností svého života. Pokud budete ve dvanácti letech tvořit bolestné verše o tom, že život je těžký, nebudete příliš věrohodní. Jednak o životě víte zatím poměrně málo, jednak nikdo neví, co slovy „život je těžký“ myslíte. Když ale napíšete, že se třesete před písemku ze zeměpisu a těšíte se na copánky vaší spolužačky, uvěříme vám každé písmeno.

Řada začínajících básníků si myslí, že dobrá poezie se pozná podle toho, že se v ní objevují samá zastaralá slova, která jsou ještě různě zpřeházená a výsledku na první přečetní nesmí nikdo rozumět. A na druhé přečetní tak nanejvýš autor sám. Tak se ale nepozná dobrá báseň – tak se pozná blábol. Nejkrásnější věci jsou jednoduché. Jedna z nejhezčích a nejznámějších básní minulého století začíná slovy: S lodí jež dováží čaj a kávu / pojedu jednou na dalekou Jávu...

**Všechno, co vám radíme, si dobře poslechněte.
A všechno si nakonec udělejte po svém.**

Mgr. Petr Kukal
březen 2010